

Iz Grabšinskega brega na Ptuj-Gornoradenski okraji meji v slov. gor. se nam poroča dede: Kdor je ta neprijeten breg že enkrat shodil se je skoz mačno vožnjo težko obložega voza prepričal, da mora biti 3 do 4 pare inne vprežene, da se pride naprej in sicer na Gornji-Radgonski strani. Po zimi kadar je ta cesta v ledu se popolnoma ne more voziti. Na Ptajški strani še gre s težavo. Ako se ozir vzame lepo rodovitno Murško polje, iz katerega se pridelki večinoma na Ptuj čez Grabšinski breg prevažajo in se v tem bregu strašno živina trpiči in ubija, tak je sedajni okrajni zastop z načelništvo velezasluženega g. Orniga, kateri je že v tem kratkem času njegovega poslovanja veliko dobrega in koristnega za popravo cest, kanalov in mostov storil, kar more tudi najhujši sovražnik pripoznati — da je to zelo pametna deja, ako se ta breg v Grabšincih razkoplje osroma cesta prestavi. Vsled tega se je dne 9. julija t. l. vršil na licu mesta komisijon, obstoječ od zastopnikov Ptajškega in Gornoradgonskega kraja, katerega je zastopal velečastiti gosp. župnik Kunze, kateri je projektirano cestno prognoziralo in za najboljšo spoznal. Mi pozdravljamo iz srca to podjetje z veliko željo, da bi se to delo takoj začelo.

V konkurs prišel je trgovec John Dokler v Smarju pri Jelšah.

Rogaško Slatino občakalo je doslej v tem letu 1070 strank z 1540 osebami. Pač lepo število! — Graščak pl. Königsmayer je daroval za tamošnje šolske otroke in v dobrodelne namene sveto 300 kron. Dobrosrčnež je storil ta blaginja ob prilikih 50 letnice svojega poslovanja Rogaške Slatine.

V Framu dobijo s 16. t. poštno vožnjo k vikom. Poštni voz bode odhajal od Frama ob 6 uri 40 min. zvečer in prišel na kolodvor v Radče ob 7 uri 5 min. zvečer; od kolodvora odhajal bode ob 7 uri 45 min. in prišel v Fram zopet ob 8 uri 10 minut zvečer.

Utonil je pri Tremersfeldu živinski trgovec A. Sammer in sv. Jurja. Prišel je v vrtinec.

V Savo je šla neka mlada trboveljska deklica, ki so našli pri postaji. Vzrok samomora so baje domaći prepri.

Samomer. V Celju se je zastupila 26 letna dečka Antonija Tomažin iz Rak. Beda jo je prigurala v obupanje. Revica je imela ljubavno razmerje z nekim človekom, ki jo je pa zapustil, ko je porodila.

Iz Koroškega.

Gleda koroških šol povodal je napredni poslanec Nagele orglarju Grafenauerju v državni zbornicu tudi marsikatero resnico. Rekel je: Ako bi koroški deželni zbor bil Slovencem sovražen in bi se hotel speti s pametno mislečim delom slov. prebivalstva, dal bi jim čisto slovenske šole. Ako se Slovencem odvzame nemški podak, potem se jim gospodarsko in kulturno škoduje. To so koroški slovenski kmetje že vedeli, predno je Andrej Einspiller z jezikovno gojno pričel. Kajti že takrat so posiljali tisočeri kmetje svoje sinove kot pastirje v nemške pokrajine, samo da bi si nemščine pručili. To uvidijo kmetje tudi danes in zato so s šolami zadovoljni. Nezadovoljni so šolami so le politikujoči duhovniki in paradvokatovi. V kmetskih vrstah so nasprotniki le zapriseženi strankarji, cekmoštri, mežnarji in orglar Grafenauer, ki pa pustijo svoje otroke previdno v nemščini izobraziti... Na ljudskih šolah vpeljejo kateheti večidel le slovenske katekizme. Znano je, da otroci slovenske katekizme le težko in nerado čitajo ter razumejo. Zato so tudi učni uspehi v verouku tako slabi. Ali duhovnikom je menda politika več nego verska vzgoja. Ako je duhovničini toliko za versko odgojo, zakaj ostane potem n. pr. katehet v Grafensteinu kar 3½ meseca od poduka proč? Zakaj zanemarja župnijski provizor Dragaznik v Abteiju na nezaslišani nadin poduk? Šola naj bode le zato, da se privleče otroke potom pravaške propagande k sebi in se jih zamore pozneje zlorabljati v klerikalne svrhe. In pri temu je gospodi vse eno, če je par procentov analfabetov več. Grafenauer prav nič ne žaluje, da ravno v njegovem okraju ljudje ne znajo čitati in pisati. Jaz bi želel, da bi se Grafenauer, na mestu da se vedno z jezikovno

gonojo gojno, bolje za gospodarsko dviganje njegovega revnega okraja brigal.

Smrtna nesreča. V taverskem tunnelu sta trčila dva motorna vlaka skupaj. Mašinist je bil mrtev, dva druga uslužbenca pa sta težko ranjena.

Strela udarila je 9. t. v posestvo Mahra v Beljaku. Hiša in gospodarsko poslopje sta popolnoma pogoreli. Tudi 14 letna hčerka posestnika je bila ubita. Njenega sestrosa pa je smrtno nevarno ranjena.

V Knapenbergu je divjala 9. t. toča in napravila veliko škodo.

Po svetu.

8 sinov-vojakov. Najmlajši sin posestnika gostilne „Böhmisches Mühle“ v Goldenhöhe na Češkem je bil te dni potren. To je osmi sin, katerega da gostilničar domovini za soldata.

300 hiš pogorelo je v ruski trdnjavi Dünaburg. V Nasavdu na Ogleškem pa je pogorelo 450 hiš.

Srečo ima kmet Gugemos v Niederau. Ko je prišel te dni enkrat zvečer ob 9. uri domu, povila mu je žena ravnokar dva krepka dečka. Pol ure pozneje je vrgla krava dva teleta, zutraj ob 4. uri pa kobila 2 žrebeta. Torej je dobil kmet v eni noči trikrat dvojčke.

Iz Herstermarka na Nemškem nam poroča prijetelj: Pri kopanju novega kanala za barke med mestoma Herstermark in Hessler so našli pretečeni teden velikanski zob pradavne živali. Zob meri 3 metro in tehta 150 kil. Ne ve se še, od kakšne živali da je.

Izslejevanje v Argentini se mora strogo odsvetovati, ker navadni delavci tam niti toliko ne zaslужijo, kolikor rabijo za najpotrebačejša živilska sredstva.

Velikanski požar, ki je divjal pretekle dni v petrolejskih jamah v Bojslavu na Gališkem, uničil je 3 petrolejske šalte. Skupno je pogorelo 1500 cisteren eurovega olja. Kakor znano, dobi se iz teh jam letno okroglo 200.000 cistern olja.

Cenjeni naročniki in prijatelji!

S to številko stopi naš priljubljeni list

„Štajerc“

v 3. četrletje VIII. svojega letnika. Da ne pride do kakšnega motenja v dopošiljanju, prosimo vse svoje cenjene naročnike, da poravnajo čimprej narečino.

Naročnina stanje: Za Avstrijo na leto 3 K, na pol leta 1:50 K. Za Ogrsko in Hrvatsko na leto K 450, na pol in četrt leta razmerno. Da je ta cena tako visoka, so krivi Košutovi veleizdajalci, ki se bojijo „Štajercvega“ biča. Za Nemčijo na leto 5 K. Za Ameriko 6 K. Za vse druge inozemske dežele se računi naročnino z ozirom na visokost poštnine.

Naročnina,

katero naj blagovolijo naročniki čimprej popravni, je gotovo tako nizka, da je komaj papir plačan. Mi naprednjaki tudi ne iščemo nobička temveč nam je edini namen, da izvršimo potrebno delo v prid ljudstvu. To lahko rečemo, da ni noben slovensko pisani list tako ediločno borbo proti ljudskim zatiralcem peljal, kakor naš „Štajerc“.

„Štajerc“ se ne ozira ne na levo, ne na desno, temveč dela edino in izključno za ljudstvo.

„Štajerc“ biča brez usmiljenja vse, kar je ljudstvu povražnega in škodljivega.

„Štajerc“ hoče na gospodarskem polju zboljšanje žalostnih razmer kmeta, obrtnika in delavca. Na polju politike zahteva, da bi imeli delavni sloji isti vpliv kot gosposka. Na kulturnem polju pa zahteva „Štajerc“ čimveč izobrazbe za vso ljudstvo.

Te je naš namen! Kdo ima pogum, da bi očrnil, osmešil ali zasramoval ta namen? Mi

pravimo: Vero se ne sme omadeževati s politiko! Narodnost se ne sme zlorabljati v strankarske namene. Kmet, obrtnik in delavec pa so večni stebri človeške družbe in brez njih, proti njih volji se ne sme nicasar več zgoditi.

Zato pa ne sme manjkati „Štajerc“

v nobeni hiši.

Delajte, razširjajte vaš list, naročajte se, agitirajte za nove naročnike. Ako vsak naš odjemalcev pridobi le enega novega naročnika potem, pridemo do velikanskega števila naročnikov.

30.000.

Potem pa nam bode tudi lahko ustreči vsem zahtevam, ki jih stavljo naši odjemalci!

Na delo torej, naprednjaki!

Uredništvo in upravnštvo.

Gospodarske.

Kmetsko knjigovodstvo. Kmet mora računati Sedanji položaj, moderni gospodarski promet sili vskemu kmetovalu svinčnik v roko. Hoče li ali noče, sedaj mora premagati svojo nevoljo nad pisanim in vsem pisanim z vso močjo in se mora naučiti vendar enkrat uvidevati, da lahko v današnjem gospodarskem boju obstoji le tisti, ki si je vedno na jasnen, kako stoji, ki drži pridobljeno trdno v roki in ki pazi na to, da ne gre pri gospodarstvu brez brez njegove volje niti najmanjša rešitev v izgubo. Današnji kmet mora biti kakor trgovec in mora računati kakor trgovec. In kakor ima trgovec onega blaga največ v zalogi, ki mu daje največji dobiček, tako se mora gospodar držati tudi pred vsem onih panog kmetijstva, ki so mu najbolj koristne, ki mu vržejo največ denarja, one pa, pri katerih ima izgubo, mora opustiti. Gospodarske razmere so se v zadnjih petdesetih letih korenito spremene, način gospodarjenja pa je ostal na splošno isti; kakor so kmetovali pred, ded in oče tako kmetuje sin, vnuk in pravnik. Ali se naj potem čudimo, da nam marsikaj gre navskriž? Kmet je prezrl in spregleda še danes navadno, da je marsikaj, kar je bilo ob dedecovem času dobro, danes slabo in da je marsikatera panoga kmetijstva, ki je bila nekdaj zelo dobitčenosna in ki je vrgla mnogo denarja, danes brez vrednosti, da ne vrže nič in da ima kmet pri njej celo izgubo. Kmet ne računi in zato ne vidi, da mu izguba, ki jo je imel pri eni panogi kmetijstva, požre dobiček, ki ga je imel pri drugi. Ve in vidi samo, da mu kmetija nič ne nese in da ne pride naprej, nai se še toliko trudi in naj je še tako priden in varčen. Kmet tarna in jadkuje, muči se dalje in čaka, da bodo prišli boljši časi. Vzroka teh slabih razmer ne išč — on dela preveč z rokami in premalo z glavo. Ako bi vzel kmet svinčnik večkrat v roko, bi kmalu uvidel, da mu marsikatera panoga kmetijstva povzroča le delo in stroške in da mu ne vrže nikdar denarja; spoznal bi, da bi bilo zelo dobro, ko bi svoj starci način gospodarjenja tu in tam spremenil; našel bi, kako bi se naj te sprememb izvršili najbolj ceno in najbolj primereno in prepričal bi se, da samo toženje o slabih časih ne odpravi tega zlata, ampak da se je treba oprijeti prenšljivenega dela in si tako zboljšati razmere. Kmet mora računiti s številkami, ki se pokažejo v njegovem gospodarstvu in teku enega leta. Že same trdne volje, napisati vse, kar se v gospodarstvu godi, bo pokazala kmetu marsikaj, o čemur se mu prej niti sanjalo ni. Spoznal bo, da je šel pred njegovimi očmi vinat za vinjarjem iz njegovega gospodarstva, da je izginila za njegovim hrbotom kronica za kronico. Kmalu bode uvidel, da se vinjar počasi družijo v krone in da nastane v teku let in teh kron kapital, ki bi v mnogih slučajih lahko tvoril zelo lepo doto za katero hčer, ki bi se možila. Kmet mora računiti in voditi knjige. Da bi se dala za to priložnost, je priredila c. kr. kmetijska družba s podporo visokega štajerskega deželnega odbora na deželni kmetijski šoli v Grottenhofu pri Gradišču poučen tečaj za kmetovo knjigovodstvo, ki se je vršil od 13. do 16. aprila t. l. Sledili mu bodo kmalu drugi. V teh tečajih se naj izobrazijo mladi kmetje in kmetski sinovi v rabi računskega knjig. Da se napravi kmetom knjigovodstvo kolikor mogoče lahko, se bodo v teh tečajih izobrazili posebni knjigovodstveni inštruktorji. Naloga teh inštruktorjev bo, da bodo v kraju, kjer stanujejo in v najbližji okolici opozarjali kmete na namen in korist knjigovodstva, jim svetovali in jih navajali, da se ga poprimejo in jim pomagali pri začetku knjigovodstva. Za trud in čas plača c. kr. kmetijska družba inštruktorje na primeren način. Da se lahko tudi ubožnejši udeležujejo teh tečajev, je na razpolago celo vrsta štipendij. Pričakujemo, da bode duhovništvo in učiteljstvo tudi na tem polju zastavilo svojo moč v korist kmetijstva in da se bode zelo mnogoštevilno udeleževalo teh tečajev.

S. Peter.

Reja kokoški za večji dobiček s pomočjo pastnih gnezd. Kakor v vseh panogah živinoreje, igra tudi pri kokošarstvu poddedovanje glavno ulogo. Samo od zdravih, krekih starišev, ki pa imajo tudi odlične koristonske lastnosti, je s poddedovanjem zadnjih na potomce pričakovati, da se koristi pri mladičih še zvišajo do gotove stopinje. Pri kokoših se mora v prvi vrsti gledati na nesenje jačej. Dočim znesajo kokoš naše navadne deželne pasme brez vsake izbire za rejo

letno povprečno 80 do 90 jajec, je pri kokošarstvu, kjer rabimo pastna gnezda mogoče, pri jednakih rejnih stroških označeno število jajec izdatno povišati, da, celo podvojiti; opazovalo se je celo čisto zanesljivo da so znesle kokoši na leto po 240 jajec. Če je torej mogoče, število jajec pri gotovi pasmi takoj zvišati, se da to le doseći na ta način, da izberemo kokoši, ki so že dobre nesice, in jim dodamo še petelinu, ki je iz ravno take reje. Edino zanesljivo sredstvo število jajec pri kokoši povišati je pastno gnezdo s pripadajočimi pomočki, kakor so numerirani nožni obročki in vestno zapisanje. Pa ne samo za povišanje števila jajec, za odstranjenje kokošij, ki slabo ali sploh nič ne nese je pastno gnezdo brezprimerno koristno, ampak na vsako stran reje, bodisi za meso, bodisi za lepoto ali popolnost zunanjne forme je reja s pastnimi gnezdi za vsakega smotrenega perutninjarja neobhodno potrebna; omogoči mu namreč izberi jajec od čisto gotovih, za njegov rejni cilj prikladnih kokošij tudi iz največjega števila, omogoči mu tudi kontrolo pododevanja in odstranjenje morebitih nerodovitnih živalij. Če pomislimo, da more biti reja domačih kokošij brez posebnega drugega cilja (meso, lepotu) le tedaj koristonsko, če znaša povprečno število jajec in sicer v kmetijstvu, kjer smatrajo perutninjarstvo bolj za postransko stvar nad 100 komadov na leto, ker so inače stroški za pič večji, ko dobicek in da pri navadni brezkrbni kurjerji 20% vseh kokoših le malo ali sploh nič ne nese, ki se jih krmi pogosto leta in leta popolnoma zastonjo, tedaj vidimo lahko, koliko denarja vržemo na ta način pri večjem številu kokošij kratkomalo v mlako. Razven tega pa se še prenese pri izvajanjem jajec takih malovrednih kokošij ta majhne koristonost tudi na potomce. Ker se pri mnogih gospodarskih kurjerjih ne more posvetiti toliko časa in pozornosti, kakor jo zahteva reja s pastnimi gnezdi, zato je zelo priročljivo, da se izvede ta kontrola vsaj v marcu, aprilu in maju, ko kokoši najbolj neso, in da se na podlagi dobrijih rezultatov odstranijo vse slabe nesice in se njihova jajca ne nasade. Vrste za pleme, ki so določene v dobovem jajec za valjenje naj bi se preskusile brezpogojno s pastnimi gnezdi; na vsak način se pa mora natancno izvesti taka kurjerja v smerni na večji dobicek na vseh rejnih stacijah in v skupnih rejnih zavodih, ki dajejo jajca za valjenje in plemenke manjšim gospodarsvom; na ta način se da tudi v večjem rejnem okraju koristonost kokoši, kar se jajec tiče, že v malo letih izdatno povečati.

A. Arbeiter.

Vinske tropine porabljajo za krmiljenje goveje živine, konj in perutnine. Na Francoskem jih umetno posušijo in zmeljejo; tako pripravljene imajo redilno moč kakor oves.

Deset zapovedi za umnega kmeta. Od izkušenega gospodara sestavljene zapovedi so priporočila vredne. Kdor jih bo izpolnil, bo kmalu izprevidel, da živilo najlaže obvarujemo bolezni z razumnim krmiljenjem in skrbnim opravljanjem. Zapovedi so sledete: 1. Krm vedenino redno, ob določenem času in določeno množino. 2. Napajaj žival redno in nikdar ne dajaj premzire ali pregorke tekočine; ne napajaj razgretih živalij. 3. Živali ne smejo preveč trpeti pri delu, tudi jih ni treba pretirano poganjati. 4. Ne krm nikdar plesnjivo ali praso seno in slamo in gnilih pridelkov. 5. Pazi, da živali ne pridejo do strupenih ali škodljivih rastlin na pašnikih. 6. Brani živali predhudega solanca in mrzlega dežja, ne pusti jih ležati na mrlzih, mokrih tleh. 7. Kadar menjaš suho in svežo krmno spomladis in jeseni, storji to le polagoma. 8. Povsod naj bo največja snanost, ker to je predpogoj za zdravje živine. 9. Skrbi, da bo vedno svež in čist zrak v hlevih, a varuj živino pred prepihom. 10. Tvoji hlaci in dekle naj ti pomagajo z rokami, a nikdar se ne zanašaj na njih oti.

Pitanje pur. Živalim naj se pusti prostost. Izkušnja nas uči, da izgube v kurnikih zaprite pure tek in da se vsed tega posuši. Pure pitamo z dobrim ovsem ali pa z zdroljeno zmesjo iz koruze, ječmena in ovs. Zelo dobro je, če se daje živalim vsak dan zdroljene ogla, da laže prebavijo.

Svinjski hlev je jeden glavnih pogojev v svinjerji. V brlogih brez luči in zraku prešiči ne vspevajo in radi obolijo. Dokazano je, da povzročujejo slabe vspeve v reji prešičev največ neprimereni hlevi. Svinjski hlevi morajo biti zračni, svetli in snažni.

Kokošim treba vedno sveže vode. Naše gospodinje pozabijo kako pogostoma dati kokošim potrebljeno svežo vodo. Take kokoši pijijo potem v želi gnojnico in drugo nesnago, kar povzroči prav rado črevesne bolezni.

Soli za prašiče. Prašiči kaj radi lijejo sol. V tem oziru so prvi za ovcam. Posebno potrebna je sol prašičem, kadar jih pitamo ali kadar vživajo težko prebavno hrano. Živinska sol ni dobra za prašiče, pičo jo treba soliti s kuhinjsko soljo, ktere zadostuje 5 dkg na teden.

Sejanje v gnojaku. Par dni potem, ko smo sparjeni gnoj pokrili 30 cm na debelo z drobno vrtno (ali prejšno gnojakovico) prstjo, že lahko sejemo. Če bi zemlja ne bila enakomerna gorka, jo še premešamo. Sejemo redko, ne gosto, ker bi drugače dobili slabotne sadike, ki niso za rabo. Prav drobno seme pritisnemo le z deščico v prst, debelejše seme pa pokrijeмо nekoliko s prstjo. Dokler se ne prikaže zelenje, je dovolj, če imamo gnojak vsak dan kako uro odprt. Če pridejo sadike na dan, imamo gnojak ves dan odprt.

Gnojšče mora biti zavarovano poleti pred solnčnimi žarki; če se razvija v njem preveč toploste, izgubi amonjak ter z njim največ redilnih snovi. Najboljše je krog gnojšča nasaditi drevesa, ki dajejo senco, n. pr. kostanje in lipe.

Štev. 29.267
II. 4.079

Razglas.

Na štajerski deželnemu poljedelski šoli v Grottenbachu pri Gradcu prične 42. šolsko leto s 15. septembrom 1908. Ta zavod ima namen, da daje sinovom štajerskih kmetov priložnost, da se tu na podlagi v ljudski šoli pridobljenega znanja nadalje izobrazijo, tako da so zmožni gospodariti samostojno in uspešno na kmetišču po sestvu. Doba podučenega tečaja znaša dve oziroma tri zadodružjujoča leta.

Za sprejem potrebno je doprineni sledeča dokazna:

- O doseženem 16. življenskem letu (krstni list).
- O domovinskih pristojnosti (domovinski list).
- O popolnem zdravju in za kmetiško delo po merenemu telesnemu razvitku (zdravstveni list in sprva v cepljenih kožah).
- O prednajanju (šolski spričevalo).
- O njih poštenju (naravnostni list).

Da se omogoči obisk deželnih poljedelskih šole tudi sinovom manj posebujočih kmetov, obstoji na zavodu 25 prostih mest. Sinovi štajerskih kmetov, ki so hočajo pridobiti tako prosto mesto, naj oddajo svoje prošnje osebno na nekem delavniku najkasneje do 31. julija direktorju zavoda. Dodati imajo pršnjeni poleg prej označenih spričeval in dokazil še občinsko-uradno oznako njih premoženskih razmer (pod katero pa je ravno ubožni list razumeti). Obenem se naznamo na skupščino o znanju, ki so si ga pridobili na ljudski šoli.

S takim prostim mestom vezano je: brezplačni podatek in prost deželi primerna oskrba; za nakup po trebnih knjig in drugih učnih sredstev imajo starši skrbce.

Plačajoči gojenci imajo plačati: za podutek 28 K. za stanovanje in kuranje 28 K.; za hrano 360 K. Prav tako svi sta plačati v polletnih, zadnja svota pa v četrletnih obrokih v naprej pri direkciji zavoda.

Naznameni plačajočih gojencev se sprejemajo do 1. septembra.

Gradec, 1. julija 1908.

Od štajerskega deželnega odbora.

Gradec

Jubilejski jesenski sejem 1098.

Jubilejska rokodelska razstava

19. septembra

do

4. oktobra.

Št. 854

Vsem obč. uradom ptujskega okraja.

Gospod občinski predstojnik za prosi, da prihodajo nedeljo javno iznani sledete:

Razglas.

Dne 20. julija t. l. ob 9. uri zjutraj se bodo biki piogavskoga plemena 1½ leta starci za polovico kupne cene prodali.

Kdor bo licitiral, mora 50 kron vaditi za ložiti, kateri zaselek se bo potem od zlicitirane svote odražnil.

Ostali znesek se mora do konca decembra 1909 plačati.

Dalec se naznani, da se bo prihodnjo jesen več čistoternih piogavskih plemenkih bikov po licitaciji oddalo.

Posestniki, kateri želijo bika plemeniti naj se v pisarni okrajnega zastopa takoj oglašajo.

Okrajni odbor v Ptui

dne 13. julija 1908.

Načelnik:

Ornig l. r.

504